

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра фізичної географії та картографії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету геології, географії,
рекреації і туризму

Вілена ПЕРЕСАДЬКО

2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
КРАЄЗНАВЧО-ПЕДАГОГІЧНОЇ (ВИРОБНИЧОЇ) ПРАКТИКИ
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти галузь знань	другий (магістерський) <u>01 Освіта / Педагогіка</u> (шифр, назва спеціалізації)
спеціальність	<u>014.07 Середня освіта (Географія)</u>
освітні програми	<u>Географія, Людина і природа та туристська робота</u>
спеціалізація вид дисципліни факультет	<u>вибіркова</u> <u>геології, географії, рекреації і туризму</u>

2024 / 2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету геології, географії, рекреації і туризму
«26» серпня 2024 року, протокол № 8

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Прасул Ю.І., к. геогр. н., доцент кафедри фізичної географії та картографії
Пересадько В. А., д. геогр. н., професор кафедри фізичної географії та картографії;
Куліш С. М., д. пед. н., професор кафедри фізичної географії та картографії;

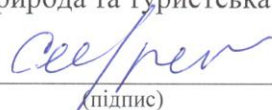
Програму схвалено на засіданні кафедри фізичної географії та картографії
Протокол від «26» серпня 2024 року № 1

Завідувач кафедри фізичної географії та картографії

(підпис) _____ Анатолій БАЙНАЗАРОВ
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантими освітньо-професійних програм:

Гарант ОПП «Географія, Людина і природа та туристська робота»

(підпис) _____ Сергій КУЛІШ
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету геології, географії, рекреації і туризму
Протокол від «26» серпня 2024 року № 7

Голова науково-методичної комісії
факультету геології, географії, рекреації і туризму

(підпис) _____ Олександр ЖЕМЕРОВ
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програму краєзнавчо-педагогічної (виробничої) практики укладено відповідно до освітньо-професійної програми «Географія, Людина і природа та туристська робота» підготовки магістрів спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія) та Положення про проведення практики студентів Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (протокол Вченої ради університету № 7 від 11.04.2022, наказ ректора № 0213-1/136 від 22.04.2022 р.).

Практика є обов'язковим компонентом програми підготовки фахівців із вищою освітою. Практика студентів передбачає безперервність та послідовність її проведення у разі одержання необхідного обсягу практичних знань і умінь за спеціальністю 014.07 Середня освіта (Географія).

1. Опис краєзнавчо-педагогічної (виробничої) практики

1.1. Метою практики є закріплення теоретичних знань студентів, оволодіння новими сучасними методами, формами організації та засобами краєзнавчо-педагогічної діяльності, засвоєння і закріплення фахових професійних навичок, застосування їх на конкретному робочому місці, виконання практичної частини наукового дослідження за тематикою кваліфікаційної роботи магістра.

1.2. Основні завдання краєзнавчо-педагогічної (виробничої) практики:

- закріплення студентами теоретичних знань, одержаних під час вивчення загальних курсів у відповідності до навчальних планів;
- закріплення на практиці знань з професійної психології, педагогіки вищої та профільної середньої школи, педтехнологій профільної середньої освіти та туристської роботи;
- формування у студентів професійних умінь та навичок проведення краєзнавчо-педагогічної, туристської діяльності, застосування методології та різноманітних методів педагогічних досліджень;
- збирання, систематизація та узагальнення фактичного матеріалу для його подальшого використання при виконанні кваліфікаційної роботи магістра та особистих наукових досліджень студентів;
- проведення необхідних експериментів та спостережень (анкетування, опитування), збір статистичної інформації та первинна обробка статистичних даних;
- ознайомлення з роботою установи (заклади повної середньої освіти, заклади позашкільної освітньої діяльності, заклади неперервної освіти тощо), її структурою та напрямками діяльності;
- виконання конкретного обсягу роботи на робочому місці з метою закріплення професійних навичок.

1.3. Кількість кредитів: 7.

1.4. Загальна кількість годин: 210.

1.5. Характеристика краєзнавчо-педагогічної (виробничої) практики:

Вибіркова. Семестр: 2. Вид контролю: залік.

1.6. Заплановані результати практики:

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми «Географія, Людина і природа та туристська робота» студенти повинні досягти таких результатів навчання:

Сформовані компетентності: Здатність працювати в команді, взаємодіяти з іншими людьми (ЗК04); Навички використання основних способів і засобів міжособистісної комунікації, стилів мовлення, практичний досвід комунікації державною та іноземною мовами в галузі географічної освіти; вміння постійно збагачувати власне мовлення (ЗК05); Здатність застосовувати знання сфери навчання у практичних ситуаціях: використання географічної термінології та номенклатури в освітньому процесі, уміння донести знання до нефаківців, ефективно і вільно передавати їх письмовими, усними та візуальними засобами (ЗК06); Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів) відносно інших людей і відносно природи (принципи гуманізму, етики, біо-, еко- та геоетики), соціально відповідально і свідомо. Визнання морально-етичних аспектів досліджень і необхідності інтелектуальної доброчесності, а також професійних кодексів поведінки (ЗК08); Уміння виробляти власну стратегію і тактику професійної поведінки, діяльності з урахуванням інтересів колективу, здатність виявляти ініціативу, оптимізувати часові витрати на різні форми роботи, інтелектуальна самостійність, критична обізнаність, управління у відповідності до стандарті якості освіти, заснованих на потребах і інтересах учнів, їх батьків, адміністрації, вчителя, соціуму (ЗК10); Здатність переносити систему наукових знань у практичну діяльність та площину навчального предмету / процесу, здійснювати структурування навчального матеріалу(СК01); Формування позитивної пізнавальної мотивації дитини до саморозвитку і навчання (СК05); Здатність виконувати педагогічний супровід процесів соціалізації та професійного самовизначення учнів, формування їхньої культури та підготовки до вибору життєвого шляху (СК06); Здатність реалізувати профорієнтаційну роботу з учнями, що завершують навчання за циклом повної загальної середньої освіти, проектувати й здійснювати позакласну роботу з предмету (СК07); Здатність до комунікації зі спільнотами, уміння організувати комунікацію учнів, створювати рівноправне, справедливе освітнє середовище, здатність аргументовано переконувати колег у правильності пропонованого рішення, вміння донести до інших свою позицію (СК09); Здатність доцільно і критично використовувати географічні поняття, концепції, парадигми, теорії, ідеї, принципи для пояснення письмовими, усними та візуальними засобами явищ і процесів на різних

просторових рівнях (глобальному, регіональному, державному, локальному) **(ПК02)**; Здатність застосовувати професійні знання з природничих та суспільних наук у навчанні та професійній діяльності **(ПК03)**; Здатність застосовувати основні методи географічних досліджень, загальнонаукові методи, методи і методики професійної педагогіки, психології, методики навчання географії у профільній школі **(ПК05)**; Здатність демонструвати знання про структуру географії, предмет її дослідження, місце і зв'язки в системі наук, етапи історії розвитку, значення для суспільства **(ПК08)**; Здатність до професійної практично-дослідницької діяльності: виконувати польові і камеральні дослідження природних і суспільних об'єктів та процесів, педагогічні дослідження, інтерпретувати отримані результати досліджень, застосовувати їх у професійній діяльності **(ПК09)**.

Програмні результати навчання: Здатний висловлювати власні висновки, а також знання та пояснення, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються; знає та розуміє особливості навчання різнорідних груп учнів, застосовує диференціацію навчання, організовує освітній процес з урахуванням особливих потреб учнів **(ПР04)**; Ефективно застосовує професійні знання в практичній педагогічній діяльності при вирішенні навчальних, виховних та науково-методичних завдань з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів, конкретних психолого-педагогічних ситуацій **(ПР05)**; Має навички оцінювання непередбачуваних проблем у професійній діяльності і обдуманого вибору шляхів їх вирішення, здатний нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності **(ПР06)**; Володіє формами та методами виховання учнів на уроках і в позакласній туристичній краєзнавчій роботі, діагностування навчальних досягнень учнів, уміє відстежувати динаміку особистісного розвитку дитини, здійснювати педагогічний супровід процесів соціалізації та професійного самовизначення учнів, підготовки їх до свідомого вибору життєвого шляху **(ПР09)**; Здатний проєктувати рівноправне, справедливе, психологічно безпечне й комфортне освітнє середовище, уміє виявляти булінг серед учнів та протидіяти йому, організовувати співпрацю учнів та комунікацію з їхніми батьками **(ПР10)**; Здатний цінувати різноманіття та мультикультурність, керуватися в педагогічній діяльності етичними нормами, принципами толерантності, діалогу й співробітництва **(ПР11)**; Володіє знаннями про організацію, управління, нормативно-правове забезпечення, соціально-економічні та культурні умови діяльності в освітніх установах **(ПР12)**; Знає і вміє залучати інноваційні концепції, методики та тенденції вітчизняної та зарубіжної теорії навчання географії, генерує оригінальні ідеї щодо здійснення освітнього процесу, які можуть бути реалізовані як у знайомих, так і у незнайомих ситуаціях **(ПР20)**; Самостійно здійснює природознавчі й суспільно-географічні дослідження, необхідні для організації практичних занять з географії в закладах середньої

освіти та для позашкільної краєзнавчої та туристичної роботи (ПР22); Здійснює відбір, аналіз, представлення і поширення географічної інформації державною мовою, використовуючи різноманітні письмові, усні та візуальні засоби, картографічні методи (зокрема інформаційно-комунікаційні технології) (ПР24); Дотримується сам (зокрема під час практик) та формує відповідальне ставлення учнів до природи, повагу до культурних цінностей і традицій місцевого населення під час екскурсій, походів і експедицій з учнівською молоддю (ПР25); Творчо застосовує сучасні методики і технології, різноманітні методи та форми прогресивного навчання, інноваційні прийоми навчання в освітніх закладах різного типу, забезпечуючи формування в учнів предметних компетентностей та основ цілісної природничо-наукової картини світу (ПР26).

2. Зміст та організація проведення краєзнавчо-педагогічної (виробничої) практики.

Зміст краєзнавчо-педагогічної (виробничої) практики студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» визначається її метою. З одного боку, він передбачає збір фактичного матеріалу і проведення досліджень, необхідних для підготовки кваліфікаційної роботи магістра, з іншого – включає в себе сукупність робіт, які необхідно виконати на робочому місці конкретної бази практики з метою підвищення професійно-кваліфікаційного рівня практиканта.

При проходженні практики студент-практикант зобов'язаний виконувати правила внутрішнього розпорядку установи, суворо дотримуватися трудової дисципліни, приймати участь у громадському житті трудового колективу установи.

Щоденна робота студента-практиканта полягає у збиранні та вивченні інформаційних матеріалів за програмою практики, виконання трудових обов'язків на робочому місці, оформленні документації, заповненні щоденника виробничої практики, який видається студенту на початку практики.

Керівництво краєзнавчо-педагогічною (виробничою) практикою здійснюється досвідченими викладачами кафедри фізичної географії та картографії Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна і призначеним фахівцем від установи і передбачає консультування з питань педагогічної та краєзнавчо-педагогічної діяльності, контролювання виконання програми практики та дотримання трудової дисципліни.

Під час проходження краєзнавчо-педагогічної (виробничої) практики студенти знайомляться з історією установи, її розміщенням, місцем у галузі освіти / педагогіки, значенням для регіону; структурою установи, основними підрозділами та напрямками їх діяльності; основними професійними обов'язками відповідно до посадової інструкції. Під час краєзнавчо-педагогічної (виробничої)

практики передбачається обов'язкове виконання кожним студентом індивідуального завдання, яке видається керівником практики від університету.

Краєзнавчо-педагогічна (виробнича) практика проходить у три етапи – підготовчий, робота на робочому місці конкретної бази практики та камеральний.

Підготовчий етап передбачає проведення інструктажу студентів з техніки безпеки, ознайомлення студентів з програмою практики, затвердження конкретних напрямів досліджень відповідно до майбутньої кваліфікаційної роботи, роботу в Центральній науковій бібліотеці Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, кафедральних бібліотеках, Харківській державній науковій бібліотеці імені В. Г. Короленка та інших організаціях з метою збору літературних джерел, інформації за темою кваліфікаційної роботи.

Другий етап (робота на робочому місці) включає закріплення теоретичних знань на практиці, оволодіння студентами навичок роботи за фахом, розробка практичних матеріалів за темою кваліфікаційної роботи.

Камеральний етап передбачає виконання наступних видів робіт:

- систематизація та узагальнення літературних джерел, обробка зібраного матеріалу (статистичних даних, результатів власних експериментів тощо).
- виконання індивідуального завдання, оформлення його у вигляді індивідуального звіту;
- складання звіту за результатами роботи на робочому місці.

3. Вимоги до баз краєзнавчо-педагогічної (виробничої) практики

У якості бази краєзнавчо-педагогічної (виробничої) практики виступають заклади загальної середньої освіти I-III ступенів, заклади вищої освіти I-II рівнів акредитації, заклади позаосвітньої діяльності, інші установи, профіль роботи яких збігається з фахом і з якими укладено договір про проведення краєзнавчо-педагогічної (виробничої) практики. За умови неможливості проходження практики на базі зазначених установ (суворі карантинні обмеження, правовий режим воєнного стану тощо), студент прикріплюється до кафедри фізичної географії та картографії або кафедри педагогіки.

4. Індивідуальні завдання з практики

Кожному студенту на період краєзнавчо-педагогічної (виробничої) практики видається індивідуальне завдання, яке тісно пов'язане з майбутньою кваліфікаційною роботою. Виконання індивідуального завдання передбачає наступне:

- розкриття теоретичних аспектів дослідження (аналіз понятійно-термінологічного апарату, характеристика стандартів, програм, методів тощо), що є основою для формування першого розділу кваліфікаційної роботи магістра;
- викладення методологічних основ дослідження, обґрунтування вибору

вихідних даних для аналізу, опис основних етапів та проміжних результатів дослідження;

- збір та первинний аналіз даних, розробка елементів апробації, що є основою для формування практичного розділу кваліфікаційної роботи магістра.

5. Вимоги до звіту з краєзнавчо-педагогічної (виробничої) практики

По закінченню краєзнавчо-педагогічної (виробничої) практики студенти повинні:

- здати заповнений щоденник практики з відмітками керівника з місця проходження практики;
- підготувати та скласти звіт про роботу на робочому місці;
- виконати індивідуальне завдання та презентувати отримані результати у вигляді звіту на засіданні кафедри.

6. Підбиття підсумків краєзнавчо-педагогічної (виробничої) практики

Захист результатів краєзнавчо-педагогічної (виробничої) практики проходить у вигляді оприлюдненого захисту отриманих результатів.

7. Критерії оцінювання результатів краєзнавчо-педагогічної (виробничої) практики

проходження практики	звітна документація (оцінює комісія)	захист результатів практики
35 б.	25 б.	40 б.
оцінка керівника практики від установи-бази практики – до 5 б.	Грамотність оформлення текстового матеріалу – 5 б.	Якість і повнота розкриття тематики дослідження і результатів практики під час виступу – до 10 б.
оцінка керівника практики від університету – до 30 б.: - повнота розкриття теми – до 15 б. - повнота та якість основних результатів дослідження – 15 б.	Якість оформлення графічного матеріалу – до 10 б. Якість оформлення списку використаних джерел інформації – до 10 б.	Дотримання структури презентації – до 5 б.
		Дотримання часу на виступ – до 5 б.
		Відповідність висновків до завдань – до 5 б.
		Відповіді на запитання студентів та викладачів – 10 б.
		Участь у дискусії – 5 б.

8. Методи контролю та схема нарахування балів

Оцінка за практику виставляється з урахуванням роботи студентів на всіх її етапах. Контроль здійснюється з боку керівників від установи, від кафедри, від факультету. До захисту допускаються студенти, які отримали мінімум 20 балів сумарно від керівників практики з університету та бази практики.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види освітньої діяльності під час практики	Оцінка для дворівневої шкали оцінювання
50-100	зараховано
1-49	незараховано

9. Рекомендована література

За консультацією з керівником.